

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. An Christus, inquantum homo, sit filius adoptivus Dei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

44. Dico secundò. Licet Christus habuerit jus regium directum seu temporale, & potestatem in totum universum, ab illius tamen exercitio abstinent, neque ullum penitus temporale regnum admittit: quia non decuit omnino ut potestatem purè civilem exerceret, cum illa, compensatione spiritualis & divinæ, vilis sit; & quemadmodum non decet ut Rex exerceat minora officia, ad quæ tamen exercenda habet potestatem, ita cum Christus propter fines majores venisset, & omnium maximos, ut sanctificator, ut glorificator, ut redemptor, &c. non decebat ut per se exerceret potestatem purè civilem & politicam. Deinde, exercitium regis potestatis non bene conveniebat cum exemplis patientiæ, paupertatis, humilitatis, & obedientiæ usque ad mortem crucis, quæ Christus in hoc mundo debet exhibere: unde aiebat ipse Matth. 20. *Fi- lius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem pro multis.* Habuit ergo Christus potestatem solum generalem; & divinæ similem, non præjudicantem particulari potestati Regum temporalium, nec ului hujus potestatis circa suum regnum: nam sicut influxus causæ superioris, non impedit influxum particularis causæ, sed magis juvat: ita nec Christi potestas alicuius & universalioris ordinis, Regum temporalium jurisdictionem destruit, sed magis stabilit ac firmat, & florentiorem, diuturniorem, & potentiorē efficit; non enim Christus cepit mortalia, qui regna daret cælestia. Unde apud Augustinum tract. 115. in Joan. clamat ad omnes Reges terræ: *Nolite timere, non impedio dominationem vestram.*

45. Ex hoc facile conciliari possunt Scripturæ loca, specie tenus pugnantia, quorum aliqua tribuunt Christo regiam potestatem & dominium omnium rerum, asseruntque ipsum fuisse dominum universorum, Regem regum & Dominum dominantium: alia affirmant, ipsum non regnasse in hoc mundo, neque venisse dominari & ministrare, sed ministrare, Joan. 18. & Lucæ 22. Christus enim habuit regiam potestatem, & dominium rerum omnium in actu primo, licet non regnaret temporaliter, neque usum talis dominii habuerit in actu secundo. Ex quo soluta manent omnia argumenta quæ contra præcedentem conclusionem fieri solent.

46. Dices, Si Christus haberet jus regium directum seu temporale in totum universum, sequeretur Summum Pontificem, qui Christi potestati successit, esse regem temporalium omnium mundi regnorum.

47. Sed negatur sequela, quia Christus non dedit Summo Pontifici omnem potestatem quam habebat, ne spirituales quidem, cum Summus Pontifex non possit instituire sacramenta, dare gratiam extra sacramenta, remittere peccata absque sacramentali confessione & absolutione, & alia nonnulla Christi singulariter propria.

48. Ex dictis colligitur, Christum non solum fuisse regem, sed etiam legislatorem, cum de ratione dignitatis regis sit potestas condendi leges: unde Matth. 23. Christus legislator simul & rex appellatur. *Dominus legislator noster, Dominus Rex noster.* in *es* *abit* *nos.* Porro sicut regia dignitas Christo convenit cum singulari excellētia, nullatenus concessa ita & potestas legislativa. Primo, quia fuit divina quodammodo, ratione suppositi divini, unde jus ab eo conditum, vocatur *divinum à* *opliciter.* Secundo propter excellen-

tiam legum & præceptorum, quæ triplicis generis sunt: quædam moralia de quibus Matth. 5. 6. & 7. Alia sacramentalia de quibus Joan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c.* Et cap. 6. *Nisi manducaverit carnem filii hominis, &c.* Alia præcepta fidei, Joan. 14. *Credidit in Deum, & in me credite.* Marci ultimo, *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit.* Tertiò, quia per talem potestatem Christus potuit abrogare legem veterem. Quarta, quia fuit amplissima in universum mundum: *Euntes ergo docete omnes gentes, &c.* *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra.* Quarta, quia potuit hanc potestatem Vicario suo impertiri, licet non æqualem communicaverit.

Demum cum hac autoritate legislativa annexa est potestas judiciaria, quam Christus non solum exercet cum singulis hominibus ex hac vita decedentibus, sed etiam cum omnibus in unum extremo judicii die congregatis, juxta illud Joan. 5. *Potestatem dedit ei judicium facere, quia filius hominis est.* Ejusdem quippe est leges condere, & de legibus judicare quo pacto à subditis servantur.

DISPUTATIO XXIII.

De adoptione Christi.

Ad quæst. 23. D. Thoma.

Postquam D. Thomas tribus præcedentibus questionibus egit de his quæ conveniunt Christo, per comparisonem ipsius ad Patrem, differit de his quæ Christo conveniunt, per comparisonem Patris ad ipsum, quæ sunt præcipue duo, nimirum adoptio, & prædestination, de quibus hic agendum est: de adoptione quidem in hac disputatione, de prædestinatione verò in sequenti.

ARTICULUS PRIMUS.

An Christus, inquantum homo, sit filius adoptivus Dei?

§. I.

Referuntur sententia, & præmittuntur aliqua ad resolutionem questionis necessaria.

Certum & indubitatum est apud omnes Catholicos, Christum ut Deum, seu ut substantentem in natura divina, filium adoptivum Dei non esse, cum fides Catholica doceat ipsum ut sic esse filium naturalem Patris, ipsi consubstantialē & coæternum, subindeque incapacem filiationis adoptivæ, quæ extraneitatem in persona adoptanda præexigit, hoc est negationē filiationis naturalis, jurisque ad hereditatem ipsi convenientis ex vi suæ generativitatis. Unde solum difficultas est, an Christo quatenus homini competat filiaris adoptiva? Quod in triplici sensu intelligi potest: Primo, ponendo illum purum hominem, non Deum, quæ fuit hæresis Photini. Secundo, ponendo in illo duo supposita, qui fuit error Nestorii. Tertiò, ponendo in illo solum unam personam increatam & divinam, cum duplici natura humana & divina, & asserendo ipsum secundum humanitatem, vel inquantum hominem, esse filium Dei adoptivum. In primo sensu nullus.

R. 1. 2.

lus, excepto Photino, filiationem adoptivam in Christo admisit. In secundo eam in Christo posuerunt, ut infra ostendemus, Elipandus Archiepiscopus Toletanus, & Felix Urgelitanus Episcopus, qui in Concilio Francofordiensi, auctoritate Adriani Pontificis, ex petitione Caroli magni congregato, damnati sunt. In tertio verò sensu, quidam ex Catholicis filiationem adoptivam in Christo admittunt; nimirum Durandus, Bassolis & Scorus, licet iste oppositum iudicet probabile. Illi sequuntur aliqui ex ejus Discipulis, quos refert & sequitur Franciscus del Castillo disp. 17 quæst. 1. part. 3. Alii autem Theologi, tam domestici, quam extranei, in nullo sensu filiationem adoptivam in Christo admittunt: imò plures ex illis oppositam sententiam, post Concilium Francofordiense, hæreticam esse existimant, & tres illos sensus à Concilio damnatos esse contendunt. Antequam concludamus, tria breviter hic præmittenda sunt.

Primum est, neminem posse sine ingenti temeritate, prædicti Concilii auctoritatem rejicere, um auctoritate Sedis Apostolicæ illud recognitum sit, & inter Concilia Ecclesiæ computatum, & Epistola Adriani ad Episcopos Hispaniæ, tanquam authentica approbata, & inter Decretales inserta.

3 Secundum est, quod Concilium hoc auctoritate hæreticorum per multa tempora lausit, postea diligentia Summi repertum fuit, & tertio Conciliorum insertum: unde nec Durandus nec Scorus nec alii, qui ante illius Concilii inventionem, filiationem adoptivam in Christo docuerunt, censendi sunt in hæresim incidisse, quamvis his temporibus filiationem adoptivam in Christo, etiam in tertio sensu, admittere, tutum in fide non videatur, ut constabit ex dicendis §. sequenti.

4 Tertium est, Felicem & Elipandum verè Nestorianos fuisse (quidquid in contrarium dicat Vasquez) & in Christo multiplicasse personas, ac in sensu Nestoriano adoptionem in Christo admisisse. Patet id tum ex Epistola Concilii Francofordiensis, editionis Colonienfis pag. 153. columna 2. versus medium, ubi Patres Concilii alloquentes Felicem & Elipandum, sic ajunt: *Nonne olim eadem hæresis vestra in Nestorio ab universali sancta Ecclesia refutata etiam & damnata est? Tum ex libro sacrotyllo, pag. 147. columna 1. ubi sic habetur: Non duo filii, ut (sicut illi errando existimant) adoptivus sit filius hominis, & sine adoptione filius Dei. Ubi clarè sensus Nestorii in Felice & Elipando damnatur.*

5 Addo quod in quæstionibus de facto, magis est historicis fidendum, quam levibus conjecturis historiographi omnes, qui Felice & Elipando hæresim descripserunt, illam Nestorianam fuisse asseverant. Ita enim asseverant Alcuinus Magister Caroli magni, lib. 3. de Trinitate cap. 4. Jonas Autellanus lib. 1. de cultu imaginum in principio, S. Antonius 2. parte historiæ titulo 14. cap. 1. Mariana lib. 7. de rebus Hispaniæ cap. 8. & Baronius tomo 9. anno 783.

Nec obstat quod Vasquez opponit in contrarium, nempe à Concilio Francofordiensi hæresim Elipandi & Felicis, novam appellari. Nam idè solum à Concilio nova appellatur, quia hæresim Nestorii jam mortuam & sepulchram, re novavit, & de novo suscitavit, ut constat ex libro sacrotyllo ejusdem Concilii, paginâ 148. columna 1. ubi sic dicitur: *Elipandum namque & Felicem, novos hostes Ecclesiæ, sed veterem faciem perfidia polutos, &c.*

A Non valet etiam alia conjectura, nempe quod Elipandus sua confessione, manifestè faceret videtur, unam tantum personam esse in Christo, unam tantum substantiam: nam loquens de Filio Dei, esse hominem factum, crucifixum, mortuum, &c. Ex quo patet agnovisse per communicationem idem personam dici de Filio Dei quæ competunt Christo homini: hæc autem communio non stat sine unitate personæ. Et insuper addit hæc verba: *Gloriam meam alteri non dabo, homo enim me eademque Dei & hominis persona designaretur, ut carnis vestimento indutus, &c.* Quibus verbis patet fateri videtur, unam tantum in Christo esse personam.

B Non valet, inquam, hæc conjectura, nam Elipandus his verbis, non verè & sincere, sed obsequè ac simulate, unam in Christo personam significat, intelligens non unam per unionem personarum substantialem, sed per unionem moralem, ut patet de Nestorio notavit D. Thomas 2. 2. art. 6. & nomine unitatis personarum utentes deciperet, eo modo quo Pelagius Patri Concilii Palæstini sefellit, admittens occasionem gratiæ, sed nomine gratiæ intelligens dicitur creationis. Quod verò in hoc sensu Elipandus loqueretur, constat tum ex verbis Concilii, tantis Nestorii in dicere copulationem, quæ lipandus & Felix appellabant adoptionem, tum ex verbis illis quibus Elipandus utebatur ad unitatem istam explicandam, *De gloriæ autem, & carnis vestimento indutus, quæ aperte indicant unitatem non substantialem, sed accidentalem.*

§. II.

Conclusio negativa statuitur, & auctoritate Concilii Francofordiensis fulcitur.

Dico igitur: Christus ut homo, filius Dei obnoxius non est.

Probatur conclusio ex Concilio Francofordiensi, in quo Christus filius Dei adoptivus non esse multoties asseveratur: nam in Epistola Episcopos Hispaniæ, editionis Colonienfis pag. 149. columna 2. post initium, sic dicitur: *verus Deus, & verus filius, & si verus filius, nequaquam adoptivus, quia adoptivus, sicut in testamentis sancti Patris positum est, non vere natura est filius. Et pag. 152. columna secunda circa medium: Vnde personæ quæ est in Dei Filio, & filio Virginis, adoptionem non habet, sed naturam. Et pagina 153. columna secunda circa initium: Adoptivus siquidem non habet aliam glorificationem, nisi ut Iesus Christus non sit proprius filius Dei: Ergo ex mente Concilii asseverandum est, Christum ut hominem, Filium Dei adoptivum non esse.*

E Respondent primò Adversarij, Concilium non negare adoptionem in Christo, ratione nature humanæ, sed tantum ratione suppositi creati, seu adoptionem multiplicantem in Christo personas: mens enim Concilii (inquunt) ex opposito errore quem damnat venanda est: Felicitatem & Elipandum, quos ibi damnat Concilium in sensu Nestoriano Christum esse filium Dei adoptivum asseverant, nempe adoptione purâ, ratione filiationis naturali incommensibili subinde personarum in Christo multiplicante: Ergo Concilium hunc tantum modum adoptionis in Christo excludit, non autem adoptionem ratione nature humanæ in Christo cum unitate personarum comparatam.

Secundò respondent, non definià Concilio, Christum secundum humanitatem, vel Christum ut hominem, filium adoptivum non esse, sed quod Christus absolute filius Dei adoptivus non sit: hæc autem longe diversa sunt, sicut aliud est, Christum absolute non esse creaturam, & ipsum in quantum hominem creaturam esse.

Verùm hæc solutiones nequaquam satisfaciunt, nec menti Concilii consonæ videntur. Nam Concilium ait Christum nequaquam esse filium adoptivum, quod idem est ac dicere, nullo modo esse filium adoptivum: Ac hoc falsum esset, si esset filius adoptivus, in quantum homo, & adoptione com unitate personæ in humanitate composita: Ergo & Minor probatur: Christum in quantum hominem, vel secundum humanitatem esse filium adoptivum, est esse aliquā ratione, & aliquo modo adoptivum. Item filiatio adoptiva cum unitate personæ in humanitate Christi composita, est aliquis modus filiationis adoptivæ: Ergo si Christus esset filius adoptivus secundum humanitatem, vel filiatione adoptivā, cum unitate personæ in humanitate composita, falsum esset dicere, ipsum nequaquam, seu nullo modo, esse filium Dei adoptivum.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Christum nullo modo esse filium adoptivum, & Christum aliquo modo esse filium adoptivum, sunt propositiones contradictoriæ oppositæ, & consequenter nequeunt esse simul veræ: At negativa vera est, utpote à Concilio asserta: Ergo affirmativa est falsa. Sed Christum in quantum hominem esse filium adoptivum, adoptione composita cum unitate personæ, est Christum aliquo modo esse filium adoptivum: Ergo Christum in quantum hominem esse filium Dei adoptivum, adoptione composita cum unitate personæ, falsum est, & à Concilio damnatum.

Confirmatur amplius: Licet juxta D. Thomam supra quæst. 16. art. 8. hæc propositio sit falsa, *Christus est creatura*, & contra negativa, id est, *Christus non est creatura*, vera sit; quia tamen hæc propositio est vera, *Christus ut homo est creatura*, falsa est ista propositio, *Christus nullo modo est creatura*. Ergo si Christus ut homo sit filius Deus adoptivus, adoptione composita cum unitate personæ, licet possit esse verum absolute, Christum filium adoptivum non esse, falsum tamen erit dicere, illum nullo modo esse filium adoptivum.

Deinde, Idem excluditur à Concilio filiatio adoptiva à Christo, quia adoptivus aliam significationem non habet, nisi quod Christus non sit filius proprius Dei: At si Christus ut homo esset filius Dei adoptivus, essetq; dabilis adoptio eum filiatione propria in una persona composita, filius adoptivus aliam significationem haberet: Ergo traditæ solutiones menti Concilii non congruunt.

Nec obstat ratio quam Adversarii in prima solutione insinuant, tum quia falsum est mentem Concilii adæquate esse ex errore opposito sumendam, sed potius debet colligi ex illius verbis propriè & rigorosè acceptis: verba autem ex Concilio adducta si in rigore accipiantur, ut debent, omnem modum adoptionis excludunt, ut jam ostensum est. Tum etiam, quia Concilia contra aliquem congregata, non semper solum illius errorem damnant, sed etiam per extensionem omnem alium cum illo connexionem proferunt: Concilium autem in Francfortiense, ut constat ex ejus verbis, censuit conjunctionem esse cum omni modo adoptionis distinctionem personarum,

A unde multoties repetit: *Unitas persona in Christo adoptionis tollit injuriam*. Adoptio nulla: habet significationem, nisi ut Christus filius proprius v. l. naturalis non sit. Ergo non solum damnavit adoptionem, ut à Felice & Elipando assertam; sed etiam omnem adoptionis modum, quia ex quolibet modo adoptionis, censuit colligi distinctionem substantialera personarum in Christo.

§. III.

Eadem veritas duplici ratione suadetur.

Varie ab Authoribus pro conclusione nostrâ adduci solent rationes, quæ non videntur efficaces, nos hic tantum duas, quæ præcipuæ sunt & fundamentales, breviter exponemus.

Prima sumitur ex definitione adoptionis, quæ à Theologis & Jurisperitis sic describitur: *Adoptio est gratia & liberalis assumptio personæ extraneæ ad hereditatem*. Quibus verbis duo ad adoptionem accessarii requiri denotantur, nimirum quod persona quæ adoptatur sit extranea, id est distincta ab adoptante, & quod non habeat per naturam jus ad illius hereditatem, sed duntaxat per ejus gratiam & benevolentiam. Unde sic arguo: Adoptio petit extraneitatem personæ, & carentiam juris ab intrinseco ad hereditatem: Sed Christus ut homo, non est persona extranea à Deo, quia non est personaliter distinctus à seipso ut in deitate subsistente, quare licet Christus ut homo possit dici suppositum extraneæ naturæ, non tamen persona extranea; sicut licet ut homo sit suppositum naturæ finitæ, & à divina distincta, non tamen est persona finita, nec à divina distincta. Item Christus ratione unionis hypostaticæ habet jus ab intrinseco ad Dei hereditatem, nimirum ad visionem beatificam, cum illa humanitati Verbo unitæ connaturaliter debita sit, sicut & gratia habitualis, virtutes infusæ, aliæque dona supernaturalia: Ergo Christus ut homo, filius Dei adoptivus non est. Unde D. Thomas in 3. distinct. 10. quæst. 2. art. 2. quæstionem 3. Christus nullo modo est filius adoptionis, quia ei competit secundum suam naturam, seu ex natura sua, secundum quam a Patre æternaliter nascitur, habere jus in hereditate paternâ, quia omnia quæ habet Pater sua sunt, ut dicitur Ioan. 16. unde hoc jus non acquiritur ei per gratiam advententem, ut possit dici filius adoptivus.

Secunda ratio, quæ præcedentem magis illustrat & confirmat, potest sic proponi. Filius naturalis non potest esse adoptivus: Sed Christus, in quantum homo, est filius Dei naturalis: Ergo adoptivus esse nequit. Minor assertur multoties ab Adriano Papa in Epistola ad Episcopos Hispaniæ supra citata, & patet ex dicendis articulo sequenti §. 1. concl. 3. ubi ostendimus, Christum in quantum hominem, per gratiam unionis esse filium Dei naturalem formaliter: In quantum determinante non naturam, sed suppositum ut in illa subsistens, non reduplicativè, sed specificativè.

Major verò in qua est difficultas, multipliciter ostenditur. Primò quia ille qui adoptatur in filium, non secundum naturam, sed solo affectu conjungitur adoptanti, est enim adoptare, optare aliquem in filium, & velle ut sit filius, cum nō sit talis naturaliter, sed alienus & extraneus. Unde Concilium Francfortiense in Epistola ad Episcopos Hispaniæ, pagina 15, columna 1. Quid est adoptio, nisi charitatis copulatio, quæ pater adoptione

Rer. 3

sibi

sibi copulat filium, quem proprium non habet. Et in libro sacrolyllo pag. 146. col. 2. *Adoptivus non nisi afflatus locutionis, aliter dicitur filius. Omnis enim adoptio ex afflione ducit vocabuli sui originem* &c. habet namque ex utraque parte utinam adverbium elegantius, ut si dicas: *Utinam sis mihi in filium adoptivum*; & contra, *Utinam merear à te in filium adoptari*. Sed hoc ipso quod aliquis filius naturalis est, non potest solo affectu conjungi generanti; Ergo filius ejus adoptivus nequit existere.

Secundo, Ex eodem Concilio supra citato: *Adoptio nullam habet significationem, nisi ut Christus filius proprius vel naturalis non sit*. Ergo filiatio adoptiva dicit negationem filiationis naturalis, & consequenter repugnat utramque filiationem de eodem prædicari, & filium Dei naturalem, esse filium ejus adoptivum.

Tertio, Filiatio adoptiva est quedam imperfecta imitatio filiationis naturalis: Sed id quod dicitur de aliquo secundum veritatem & rationem perfectam, nequit de illo dici imitativè, & secundum imperfectam rationem: Ergo filius naturalis, adoptivus dici nequit. Quæ ratio est D. Thomæ infra quæst. 32. art. 3. ubi sic discutit: Id quod de aliquo dicitur secundum rationem perfectam, non potest dici de eodem secundum rationem imperfectam: Sicut quia Sorres dicitur homo secundum perfectam & propriam rationem hominis, non potest dici homo secundum illam significationem qua pictura hominis dicitur homo, licet forte ipse assinturum alteri homini: Christus autem est filius Dei secundum perfectam rationem filiationis, scilicet filiatione naturali: Ergo nequit dici filius, secundum imperfectam rationem filiationis, qualis est filiatio adoptiva.

Denique adoptio, ut supra dicebamus, est assumptione personæ extraneæ ad alterius hereditatem: Sed filius naturalis non est, nec esse potest persona extraneæ: Ergo filius adoptivus esse nequit.

27 *Disces*, Non minus opponuntur esse sanctum per participationem, & esse sanctum per essentiam, quam esse filium naturalem, & filium adoptivum: Sed quamvis in Christo una tantum reperitur persona, quia tamen duas terminat naturas, est sanctus per essentiam, ut subsistens in divina, & sanctus per participationem, ut subsistens in humana: Ergo pariter, non obstante unitate personæ, qua in duabus naturis subsistit, esse poterit filius Dei naturalis, ut subsistit in natura divina, & fili^{us} adoptivus, ut in humanitate subsistit.

28 *Confirmatur*, Non minus inter se pugnant, & se invicem excludunt, supremum dominium & servitus, quam filiatio adoptiva & naturalis: Sed quamvis persona Christi sit una, & sit dominus supremus, ut subsistens in divina natura, est servus Dei, ut subsistens in humana natura, ut disceptantem art. 1. docuimus: Ergo pariter, non obstante quod persona Christi sit una, & sit filius Dei naturalis, ut in deitate subsistens, erit filius adoptivus, ut in humanitate subsistit.

29 *Ad instantiam* respondeo distinguendo Majorem: Non minus opponuntur esse sanctum &c. quam esse filium naturalem &c.: servata comparatione ad idem subiectum, secundum eandem rationem, concedo Majorem. Non servata ista comparatione, nego Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam.

30 *Explicatur solutio*: Unum subiectum esse sanctum per essentiam, & esse sanctum per participationem, secundum unam rationem, non minus opponuntur, nec minus repugnant, quam

esse filium naturalem, & filium adoptivum: tamen hoc inter sanctitatem & filiationem dicitur, quod sanctitas convenit supposito, mediate natura; unde cum in Christo duas repetitur naturas, ratione unius, scilicet naturæ divinæ, & sanctus per essentiam, & ratione alterius, naturæ humanæ, gratia habituali ornatus, & sanctus per participationem: filiatio autem non convenit supposito, mediante natura, sed mediantem comparatur ad illud, ut constat ex communi modo loquendi, juxta quem natura non dicitur filia, sed suppositum, unde cum in Christo unum tantum sit suppositum, quod est filius naturalis, Christus filius adoptivus esse non potest.

Ex quo potest magis confirmari nostra conclusio: Si enim sanctitas convenit mediantem supposito, & non mediante natura, non potest suppositum Verbi, etiam ut in humanitate subsistens, esse sanctum sanctitate accidentali, quia per essentiam sanctum est: Sed non minus opponuntur filiatio naturalis & adoptiva, quia sanctitas per essentiam, & sanctitas per participationem, & alias filiatio convenit immediate personæ: Ergo suppositum Christi, quod est filius naturalis Dei, filius ejus adoptivus esse nequit, etiam ut in humanitate subsistens.

Ex hoc etiam patet responsio ad confirmationem, Major enim distinguenda est: Non minus inter se pugnant supremum dominium, & servitus, quam filiatio naturalis & adoptiva, identitate comparationis servata ad idem subiectum ratione, concedo Majorem: identitate comparationis non servata, nego Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam: servitus enim ad dominium dicitur de supposito, ratione naturæ, ut docet D. Thomas supra quæst. 20. art. 1. ad 2. & quia in Christo cum unitate personæ, duplex reperitur natura, potest ratione unius, esse dominus supremus, & ratione alterius servus, sicut ratione unius est creator, & ratione alterius creatura; ratione divinæ est creator, & ratione humanæ debitor, & satisfactor, quia hæc omnia prædicata, de supposito ratione naturæ dicuntur: filiatio autem non dicitur de natura, nec de supposito ratione naturæ, sed immediate comparatur ad suppositum; & quia in Christo unum tantum est suppositum, & una tantum persona, quæ non est extraneæ, sed filius naturalis Dei, non potest esse adoptivus. Solutio est D. Thomæ hic art. 4. ad 3. Cum enim sibi obijceretur hoc argumentum: *Christus secundum quia homo est servus, sed dignius est esse filium adoptivum, quam servum, ergo multo magis, Christus, secundum quod homo, est filius adoptivus*. Sic respondet: *Ad servum dicitur quod esse creaturam, & etiam servum, vel subiectum Deum, non solum respicit personam, sed etiam naturam, quod non potest dici de filiatione, & ideo non est simile ratio*.

Instabis: Inde inferrebamus supra, filiationem immediate comparari ad personam, & non mediante natura, quia hæc non dicitur filia: Sed nec etiam dicitur serva, nulla est enim ratio conservæ dicatur magis quam filia: Ergo etiam servitus comparatur immediate ad personam, & non mediante natura.

Respondeo, concessa Majori, negando Minorem: ut enim jam vidimus, D. Thomas hoc dicit filiationem & servitute contineri distincte, quod servitus non solum respicit personam, sed etiam naturam, quod filiationem non continet. Ratio etiam id suadet. Tum quia dominus dicitur de persona, ratione naturæ, unde cum

divine persone, ratione unius naturæ, unâ gau-
dent ratione. Dominii, sicut & unâ omnipoten-
tia dicuntur omnipotentes: Ergo iervius etiam
immediatè comparatur ad naturam, subinde-
que de illa prædicatur. Tum etiam, quia servi-
tus de qua loquitur, sequitur conditionem crea-
turæ rationalis dependentis à Deo, in esse, fieri,
& conservari, & cum illa commensuratur: Sed
ratio creaturæ sic dependentis à Deo, convenit
immediatè naturæ & ratione illius personæ: Er-
go idem est de servitute dicendum.

§. IV.

Aliæ obiectiones solvuntur.

Obijciens primò: Gratia habitualis præstat for-
maliter esse filium Dei adoptivum, ut in
Tractatu de gratia ostensum est: Sed gratia habi-
talis reperitur in Christo, ut patet ex dictis su-
pra disp. 12. art. 1. Ergo Christus est filius adop-
tivus Dei.

Respondeo primò distinguendo Majorem:
Gratia habitualis, ut habita per spiritualem ge-
nerationem, præstat formaliter esse filium Dei
adoptivum, concedo Majorem, Gratia habitua-
lis spiritualem generationem non terminans, ne-
go Majorem. Similiter distinguo Minorem: Gra-
tia habitualis reperitur in Christo, ut habita per
spiritualem generationem, nego Minorem: ut
communicata alio modo, concedo Minorem, &
nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Cum dicitur gratiam ha-
bitualem præstare formaliter esse filium Dei ad-
optivum, hoc debet intelligi de illa ut habita per
spiritualem generationem, sicut natura non ali-
ter quàm ut terminans generationem natura-
lem, præstat formaliter esse filium naturalem:
unde licet in Spiritu sancto, non minùs quàm in
Verbo natura divina invenitur, quia tamè Spi-
ritus sancto non convenit per generationem na-
turalem, filiationem naturalem non fundat, nec
Spiritus sanctum, filium Dei naturalem consti-
tuit. Licet autem gratia habitualis animæ Christi
conveniat, infusio tamen illius, spiritualis gene-
ratio non est, quia licet ad naturam Dei partici-
pam terminetur, non terminatur ad illam se-
cundum modum naturæ, sed ad modum pro-
prietatis consequentis gratiam unionis, & ad il-
lam ut ad finem ordinatur cum tamen de ratio-
ne generationis sit, terminari ad naturam sub
conceptu naturæ primariò in intentione & in
executione, & idè in Christo non fundat filia-
tionem adoptivam, sicut in aliis iustis.

Respondeo secundo, distinguendo rursus
eamdem Majorem: Gratia habitualis præstat for-
maliter esse filium Dei adoptivum, quando sub-
jectum est capax filiationis adoptivæ, concedo
Majorem. Si non sit capax illius, nego Majorem.
Suppositum autem Christi, cum non sit extra-
neum à Deo, utpote identificans sibi naturam
divinam, & habeat jus ad illius hereditatem per
naturam, est incapax filiationis adoptivæ; & id-
è licet in ipso gratia habitualis reperitur, filius
tamen adoptivus Dei esse nequit.

Dices. Effectus formalis formæ est ipsa forma
communicata subiecto: Ergo si gratia habitualis
sit causa formalis filiationis adoptivæ, repugna-
bit illam communicari alicui subiecto, nisi illud
filium Dei adoptivum constituat.

Respondeo effectum formalem formæ esse is-

plam formam communicatam, non cuius sub-
jecto, sed subiecto talis formæ capaci, subinde-
que si subiectum aliquod filiationis adoptivæ sit
incapax, quamvis ipsi communicetur gratia ha-
bitualis, quæ est causa formalis talis filiationis,
filius tamen adoptivus non erit.

Instabis: Non ita capacitas in subiecto ad for-
mam, cum incapacitate ad illius effectum for-
malem: Ergo si gratia habitualis sit causa forma-
lis filiationis adoptivæ, non poterit in Christo
esse incapacitas adoptionis, cum capacitate ad
gratiam habitualement. Consequentia patet. Ante-
cedens probatur. Non stat in subiecto aliquo
capacitas ad calorem, albedinem, vel quantita-
tem, cum incapacitate ad esse calidum, album,
& quantum: quia calor est adæquata forma cali-
di, albedo albi, quantitas quantæ: unde quia in
Angelo est incapacitas ad tales effectus, formas
à quibus proveniunt recipere nequit: Ergo uni-
versaliter verum est, non stare cum capacitate
ad formam, incapacitatem ad effectum forma-
lem illius.

Respondeo distinguendo Antecedens: Non
stat capacitas in subiecto ad formam, cum inca-
pacitate ad illius effectum formalem primarium
transeat Antecedens. Ad illius effectum forma-
lem secundarium, nego Antecedens, & Conse-
quentiam, nam filiationis adoptivæ non est effectus
primarius, sed secundarius gratiæ habitualis, &
aliàs cum sit connotativus, potest gratia existere
sine illo, & in subiecto est capacitas ad gratiam,
cum incapacitate ad hunc effectum formalem:
exempla autem ad probationem Antecedentis
adducta, solum de primario effectum convincunt.

Obijciens secundò: Si Christus non esset filius
Dei adoptivus, maximè quia filius ejus naturalis
est: Sed hæc ratio non valet: Ergo ruit præci-
puum fundamentum nostræ sententiæ. Major
patet, Minor probatur multipliciter. Primo quia
licet Christus ut subsistens in divinitate, filius
Dei naturalis sit, prout tamen in humanitate
subsistit, non est formaliter filius naturalis Dei,
sed solum identicè & materialiter: Ergo de Chri-
sto prout sic potest dici filiationis adoptivæ.

Secundò, Filius naturalis per generationem,
potest esse adoptivus: Ergo licet Christus sit fi-
lius naturalis Dei, ratione æternæ generationis,
nihilominus filius ejus adoptivus esse potest.
Consequentia patet, Antecedens probatur ex
jure civili lege *Qui liberatus, ff. de adoptionibus*,
ubi dicitur: *Qui liberatus est patriâ potestate, honestè
reverti non potest, nisi adoptione*: Ergo filius natura-
lis, à patriâ potestate mancipatus, potest sub illa
per adoptionem constitui, subindeque non re-
pugnant in eodem supposito adoptio & filiationis
naturalis.

Tertio, Filiationis non convenit personæ ratio-
ne sui, sed ratione naturæ, unde ad adoptionem
non peritur extraneitas suppositi, sed sufficit ex-
traneitas naturæ: Sed Christus ut homo est ex-
traneus naturæ à Deo: Ergo licet sit filius ejus
naturalis, ratione suppositi divini, potest tamen
ratione naturæ assumptæ, constitui & denomi-
nari filius ejus adoptivus.

Denique, Si à Christo excluderetur filiationis
adoptivæ, ex eo præcisè quod est filius naturalis
Dei, sequeretur quod in casu quo Spiritus san-
ctus naturam humanam assumeret, foret filius
Dei adoptivus: Sed hoc dici nequit, ut infra di-
cemus: Ergo ratio illa non valet. Sequela proba-
tur: Spiritus sanctus humanitatem assumens, fi-
lius

lius Dei naturalis non esset, ut constabit ex infra dicendis: ergo si ex eo præcisè excludatur filiatio adoptiva à Christo, quod filius Dei naturalis est, Spiritus sanctus naturam humanam assumens, filius Dei adoptivus esset.

37 Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cuius primam probationem, nego Antecedens, ut enim dicemus articulo sequenti, Christus in quantum homo est filius Dei naturalis formaliter, *in quantum* determinate in re & non naturam, sed suppositum ut in illa subsistens non reduplicative, sed specificative; unde Christus, etiam in quantum homo, & prout subsistens in natura humana, est incapax filiationis adoptivæ: ad adoptionem enim, ut supra dicebamus, requiritur persona extranea, ut constet ex eius definitione: licet autem Christus ut homo, seu ut subsistens in natura humana, sit naturæ extraneæ suppositum, non tamen est persona extranea; si- cut licet in quantum homo sit suppositum naturæ finitæ, & à Deo distinctæ, non tamen est persona finita, nec distincta à divina Verbi persona.

38 Ad secundam dicendum, quod licet in humanis & civilibus, filius naturalis extra patriam potestatem existens, possit olim adoptari à patre, & per adoptionem ad ipsum reverti, repugnat tamen filium Dei naturalem, ejus filium adoptivum fieri: nam in jure civili Romanorum, filius extra patriam potestatem existens, privabatur omni jure ad patris hereditatem; & quia solùm hoc jure attendit civilis consideratio, sit ut in consideratione civili filius naturalis non esset, ac proinde incapax existeret civilis adoptionis: filius autem naturalis Dei, semper est in consideratione Theologica filius proprius, naturalis, & verus, cum quo non comparatur esse filium adoptivum; nam ut supra ex Concilio Francofordien- si ostendimus, adoptiva filiatio dicit negationem filiationis veræ, naturalis & propriæ.

39 Ad tertiam nego Majorem: Ut enim egregiè discutit S. Thomas quod lib. 9. qu. 2. art. 4. forma competens supposito ratione naturæ, respicit naturam ut per se primum subiectum, ut constet in passione, morte aliisque passionibus & actionibus, quæ quia supposito ratione naturæ competant, respiciunt naturam ut subiectum per se primum: Sed filiatio non respicit naturam ut primum subiectum sui. Ergo non convenit supposito ratione naturæ, sed immediate comparatur ad personam. Probatur Minor: Forma respiciens naturam ut per se primum subiectum, denominat per se primum naturam, & ratione illius personam ut in eisdem exemplis actionis & passionis conspicitur, quæ quia primariò comparantur ad naturam, & ratione illius attribuntur supposito, denominant per se primum naturam: Sed filiatio non denominat naturam, hæc namque nec filia nec pater dicitur: Ergo natura non est primum filiationis subiectum.

40 Dices cum Petro Hurtado, cui hæc ratio D. Thomæ displicet: Si humanitas produceretur sine aliqua substantia (quod plures censent possibile) vere esset producentis hominis filia: Ergo filiano potest denominare, denominatque naturam. Consequentia patet, Antecedens probatur. Humanitas in illo casu esset per generationem producta, utpote cum illius productio esset origo viventis à vivente conjuncto in similitudinem naturæ: Ergo vere esset genita, & consequenter gignentis hominis filia.

41 Respondeo negando Antecedens, ad cuius

A probationem dicendum, quod filiatio omnigeni- tum non denominat, sed solam gentem com- pletè & perfectè tale: humanitas autem quæ subsistentia producta, non esset genita secundum perfectam denominationem gentis, & ideo non esset filia.

Ad ultimam probationem Minoris principa- lis, nego sequelam Majoris, licet enim à Spiritu sancto, in casu quo humanitatem assumeret, non excluderetur filiatio adoptiva, ratione filiationis naturalis, quæ ipsi non competit, cum ex illa processionis non procedat in similitudinem natu- ræ, ut in Tractatu de Trinitate declaravimus: ob aliam tamen rationem filiatio adoptiva non competet, quia nimirum adoptio per extraneitatem personæ, id est personam distan- tiam ab adoptante, & non habentem ab adoptan- te jus ad hereditatem: verò Spiritus sanctus, ut homo, non esset persona extranea à Deo, non esset personaliter distinctus à seipso, ut in Deitate subsistente, jusque ab intinco habere ad hereditatem Dei, subindeque filius ejus ad- optivus non esset.

ARTICULUS II.

C An Christus, in quantum homo sit formaliter filius Dei naturalis?

C Christum ut hominem in sensu materiali & identico esse filium Dei naturalem, fate- tur omnes Theologi, nec ab aliquo potest nega- ri, est enim veritas fidei, eadem certitudine tenenda, quæ credimus mysterium locutionis, consistens in unione duarum naturarum in per- sona Verbi, quæ filius Dei naturalis est. Unde Joan. 1. dicitur: *Uidimus gloriam ejus, gloriam qualem geniti à Patre.* Solùm ergo difficultas est, & con- troversia inter Theologos, an in sensu formali sit verum, Christum ut hominem esse filium natu- ralem Dei? 2. ut determinante naturam huma- nam, vel suppositum terminans humanitatem, specificative, aut reduplicative.

D Prima sententia docet Christum in quantum hominem esse filium Dei naturalem, *in quantum* determinante & reduplicante naturam huma- nam. Hanc tenent Suarez, Valquez, Becanus, Hurtado, & alii ex Recentioribus; qui tamen eo differunt, quod Hurtado existimat, Christum in quantum hominem, esse filium Dei naturalem filiatione fundatâ in humanitate quatenus Verbo unitâ. Alii verò asserunt, Christum ut homi- nem esse filium Dei naturalem, filiatione fundatâ in sanctificatione humanitatis à Verbo.

E Secunda negat Christum ut hominem, *ut ut, vel in quantum*, determinante naturam, sed de- terminante specificative, aut reduplicative sup- positum ut in humanitate subsistens, esse in sen- su formali filium naturalem Dei. Ita Francisco del Castillo disp. 17. quæst. 1. parte 4.

Tertia, quæ in schola D. Thomæ communis est, & quam Delogo, Ragula, & alii ex Patribus Societatis amplectuntur, docet Christum ut homi- nem, *ut ut* reduplicative aut specificative de- terminante naturam humanam, non esse filium Dei naturalem; determinante tamen supposito terminans humanitatem, esse filium Dei natu- ralem, filiatione fundatâ in generatione eterna, & per gratiam unionis humanitati communicatâ.